

Rapport : Archeologische inventarisatiescan
Onderwerp : Neste, Zevenmanshaven
Datum : augustus 2021
Adviescode : 2021.032
Opgesteld door : R. Terluin, archeoloog gemeente Vlaardingen

Inleiding

Neste Terminals Rotterdam wil aan de Zevenmanshaven Oost 147 een nieuwe tankput aanleggen en aanverwante bedrijfsinstallaties en bouwwerken neerzetten. Deze worden onderheid (bijlage 1).

Onderzoek

De locatie bevindt zich langs Nieuwe Maas. Het ligt ten zuiden van de Maassluisdijk. Deze dijk is in de 12e eeuw aangelegd, waardoor het plangebied buitendijks kwam te liggen. Door de schurende werking van de Maas is oud landschap verdwenen. Maar door het voortdurend aanslibben van grond ontstonden zogeheten gorzen, die in de loop van de tijd werden voorzien van (steeds hogere) zomerkaden. Halverwege de 16e eeuw werd de Vetteoordse dijk aangelegd en ontstond de Vetteoordse polder. In de 17e eeuw werden ten zuiden hiervan de Zevenmanspolder en Westpolder (later onderdeel van West- en Oostpolder) aangelegd. Het plangebied ligt in deze laatste polders (bijlage 2). Het gebied had een agrarische functie. Pas in de 20ste eeuw kwam er industriële bedrijvigheid, waarvoor het plangebied nogmaals werd opgehoogd. Deze situatie is tot op de dag van vandaag blijven bestaan.

De ophoging is af te leiden uit de kaart van 1906 in bijlage 2. Toen lag het maaiveld rond 0,3 tot 0,5 m boven NAP. Het huidige maaiveld ligt rond 3,5 tot 4 m boven NAP. Dit geeft een ophoging van minimaal 3,5 meter. Minimaal omdat de bodem in de tussentijd is gedaald. De schurende werking van de Maas blijkt uit de boringen binnen het plangebied (bijlage 3).¹ Van noord naar zuid komt het veen lager te liggen en worden de pakketten dunner. Uit de hoogte lijken de veenpakketten in boring 1 en 2 hetzelfde pakket (veen tussen 5,5 en 7,5 m -NAP) en boring 4 en 5 (veen tussen 7,5 en 10 m -NAP) ook. Iets noordelijker (VLAK code 09.031)², nabij Industrieweg 28, is veen aangetroffen tussen 5 meter en (minimaal) 7 m onder NAP. Bij onderzoek elders is de top van het veenpakket langs de Maas gedateerd. Het veenpakket bij de Koggehaven, op een diepte van 6 m onder NAP dateerde rond 2000 voor Chr.³ Met toppen rond deze niveaus in het plangebied ligt een soortgelijke datering voor de hand. Het is in lijn met de verwachting dat het neolithisch niveau vanaf 6 meter onder NAP ligt die wordt geformuleerd in het bureauonderzoek van Periplus Archeomare ten zuiden van het plangebied.⁴ Overigens is een latere datering niet uit te sluiten, aangezien RAAP bij de Galgkade veen op een niveau van 7 m onder NAP heeft gedateerd op circa 600 voor Chr.⁵ Iets verderop zuidelijk dateert hetzelfde bedrijf veen op 8 m onder NAP op ca 2000 voor Chr.⁶ Het veen binnen het plangebied zou dan tussen IJzertijd en Neolithicum kunnen dateren. Dit is in lijn met het onderzoek van Sweco.⁷ Dit bedrijf heeft een kleilaag op ca 3,5 m onder NAP in een gebied dat net buiten de oude Vetteoordsepolder lag, gedateerd op de Romeinse Tijd. Veen kwam hier voor op ca 4,5 m onder NAP.

Het onderzoek van Periplus Archeomare legt een mogelijke rivierduin op 14 meter onder NAP. Zo'n duin bestaat uit zeer fijn, door de wind afgezet zand. De boringen in bijlage 3 tonen echter dat rond 14 m onder NAP geen zeer fijn zand aanwezig is. Een rivierduin is niet aanwezig.

Uit het plangebied zijn geen archeologische vondsten bekend. Nabij (ARCHIS id 3227804100) is een anker gevonden op een plek waar in de eerste helft van de twintigste eeuw een haven gegraven was (nu gedempt). Een andere vondst (ARCHIS id 4027071100) is een scheepswrak uit de Late Nieuwe Tijd in de Maas. Verdere informatie hierover ontbreekt. In een straal van 500 m rondom het

¹ D.J.D. ten Bolscher, 2021: *Geotechnical advice TPO3 Neste terminal*.

² Een VLAK code is een code waaronder vindplaatsen in het digitale archief van het Bouwhistorisch en Archeologisch Depot van de gemeente Vlaardingen geregistreerd staan.

³ R.F. Engelse, 2015: *14C-datering Meerman Koggehaven te Vlaardingen (gemeente Vlaardingen). Briefrapport*.

⁴ R. van Lil en L.A. Muis, 2015: *Romij Steiger 731, Vlaardingen. Archeologisch bureauonderzoek*

⁵ C.F.H. Coppens, 2016: *Plangebied Galgkade in Vlaardingen; een aanvullend bureauonderzoek en een veldonderzoek*

⁶ C.F.H. Coppens, 2012, *Plangebied VOPAK terminal Vlaardingen, gemeente Vlaardingen; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennde fase)*

⁷ W. Weertheijm en J. van Rooij, 2020: *Aanvullend archeologisch onderzoek Museumkwartier te Vlaardingen, gemeente Vlaardingen*

plangebied staan verder geen vondsten in ARCHIS geregistreerd. Wel is bekend dat bij baggerwerkzaamheden in de Maas een stenen wig uit het vroege neolithicum (5000 – 4000 v. Chr.) is aangetroffen (VLAK code 08.002). De exacte locatie is onbekend. Een tweede locatie is indicatief. Circa 750 m noordwestelijk van het plangebied is door RAAP⁸ scherfmateriaal uit de Romeinse Tijd of IJzertijd gevonden op een diepte van 2,7 m onder NAP. Veen komt in dit gebied al voor vanaf 2,5 m onder NAP. De vindplaats ligt binnen de Maassluisdijk uit de twaalfde eeuw.

Het plangebied ligt in voormalig buitendijks gebied. Uit bovenstaande blijkt dat hier diep in de bodem veen aanwezig is dat vermoedelijk uit het Neolithicum dateert. Mogelijk is de top van het veen in het noorden jonger. Dit ligt op ca 5,5 m onder NAP. Hierboven is, in tegenstelling tot binnendijks gelegen gebied, veen afwezig. Dit indiceert dat dit door de Maas opgeruimd is. Tot exact welke diepte de Maas het oude paleolandschap weggeschuurd heeft is onbekend. Maar zuidelijk zal deze sterker geweest zijn dan in het noordelijke deel van het plangebied. In het zuidelijke gedeelte is veen boven 7,5 m onder NAP niet meer aanwezig. De kans dat hierboven, zo vlak langs de Maas, archeologische resten aangetroffen worden is derhalve klein.

Ingreep

Er wordt op drie plekken gebouwd. Met een bestaande ophoging van enkele meters zal graafwerk hiervoor niet dieper dan deze ophoging gaan. De afhakhoogtes van de heipalen voor de drie plekken ligt hoger dan 2,0 m boven NAP. Gezien de enorme hoeveelheid dicht bij elkaar staande heipalen onder de tanks wordt de bouw hiervan als verstorend gezien. De palenplannen voor de twee noordelijker op te richten bouwwerken zijn niet verstorend. De procentuele verstoringsgraad van heipalen van het servicegebouw ligt op 1,2%, en die van het onderstation op 2,3%. Dit is ruim beneden de 5%. Het palenplanpatroon voor deze beide locaties is zodanig dat ook in de toekomst archeologisch onderzoek verricht kan worden.

Vervolg

Enkel op de locatie waar de nieuwe tanks komen wordt de bodem verstoord. Archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van gravend onderzoek is door de diepte van mogelijk interessante lagen niet aan de orde. Booronderzoek om de schurende werking van de Maas beter inzichtelijk te hebben is mogelijkheid. Op de locatie ligt het dateerbare veen op een niveau vanaf ca 7,5 m onder NAP. Dit pakket is echter elders al gedateerd als stammend uit het Neolithicum. Dit betekent dat het wederom dateren van dit pakket weinig nieuwe informatie oplevert. De afwezigheid van veen op hogere niveaus suggereert dat hier de schurende werking van de Maas actief geweest is. Naar verwachting is de kans klein dat hier archeologische resten nog aanwezig zijn. Het nadere onderzoek kan derhalve achterwege blijven.

Conclusie

Door de schurende werking van de Maas zijn oude landschappen opgeruimd. In het noordelijke deel is dit naar verwachting minder het geval dan in het zuidelijke deel van het plangebied. De bouw in het noordelijke deel is echter niet verstorend voor archeologische waarden. Dit is wel het geval in het zuiden. In het zuiden is de kans op de aanwezigheid van archeologische resten echter klein.

Aanbeveling

Voorafgaand aan de uitvoering van de bouw geen nader archeologisch onderzoek uitvoeren. Het plangebied vrijgeven voor de beoogde ontwikkeling.

⁸ R.W. de Groot, 2016: *Plangebied Marathonweg-Zuid/ James Wattweg 7 in Vlaardingen Gemeente Vlaardingen Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)*

Bijlage 1 Ligging plangebied

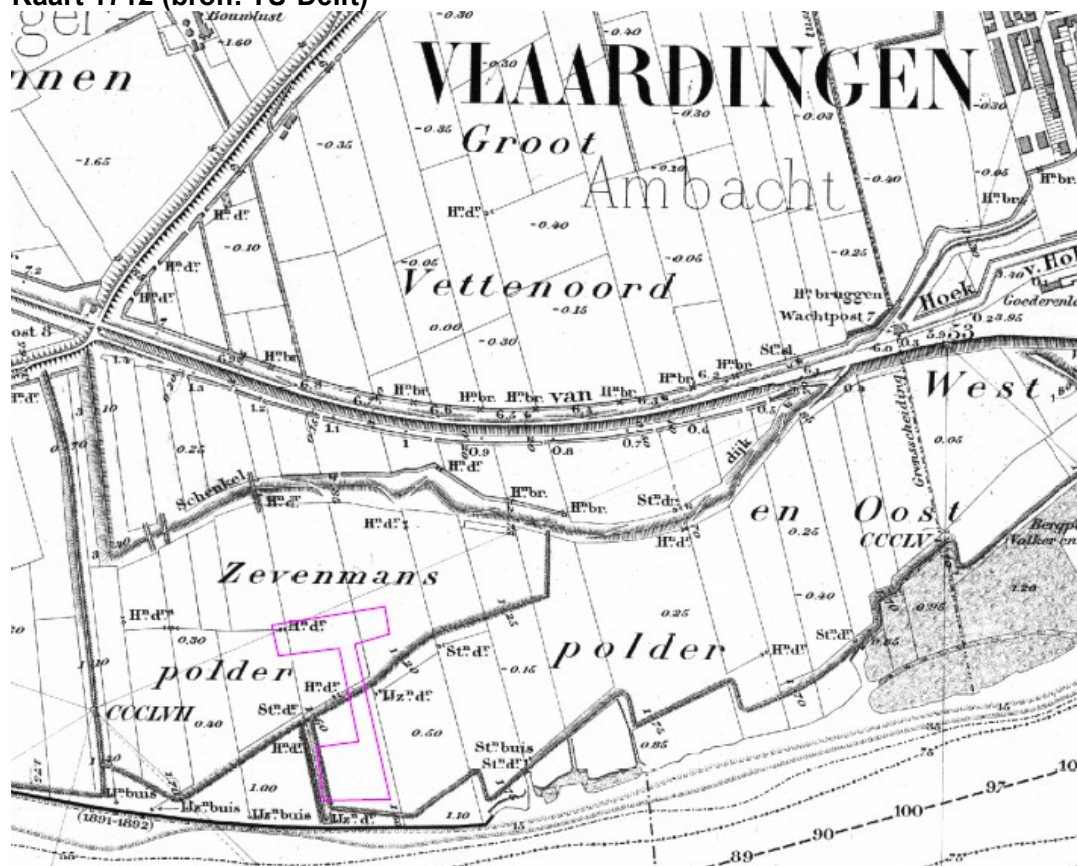

Locatieoverzicht

Bijlag 2 Plangebied, ruw projecties

Kaart 1712 (bron: TU-Delft)

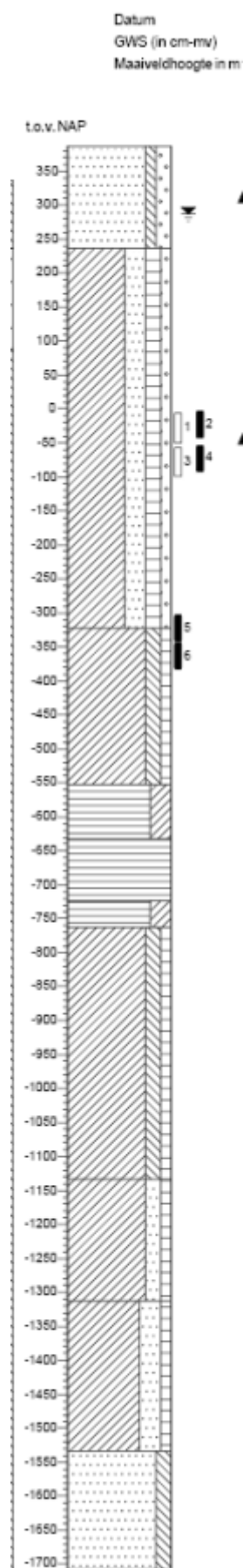

Kaart 1906

Bijlage 3: boringen

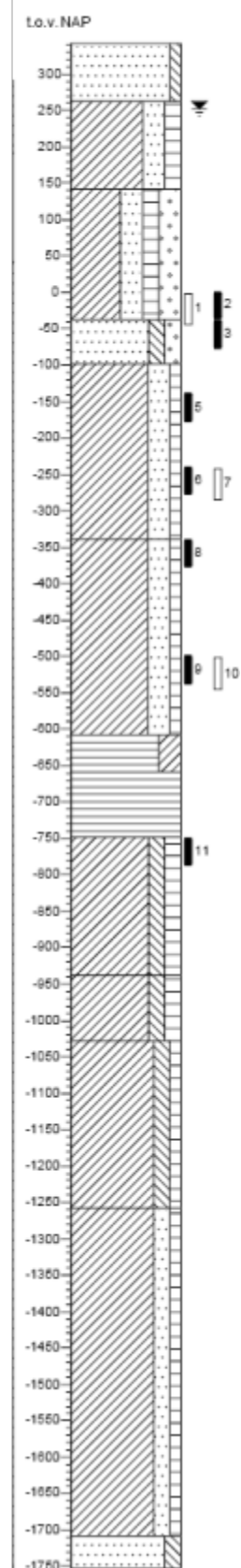
Boring: BH-1

Noord

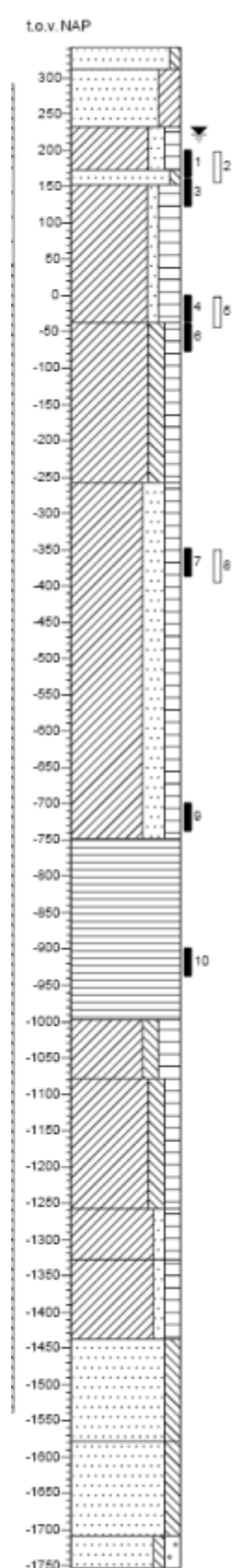
Boring: BH-2

Datum
GWS (in cm-mv)
Maaiveldhoogte in

Boring: BH-4

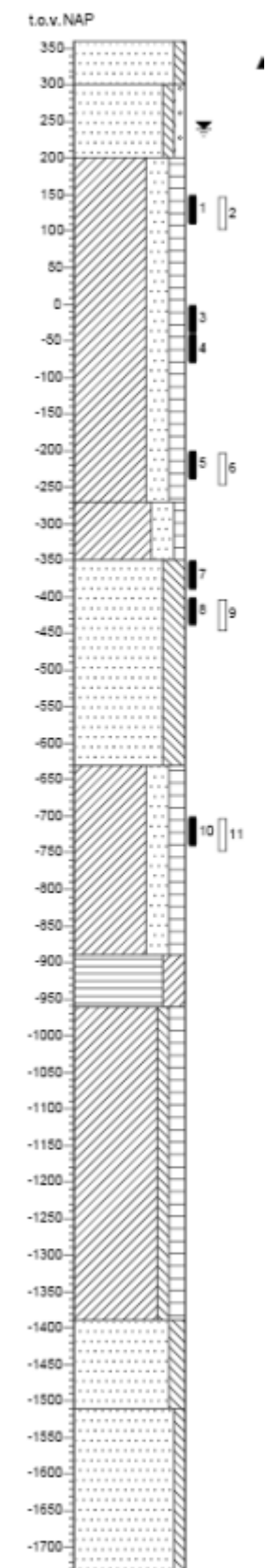
Datum
GWS (in cm-mv)
Maaiveldhoogte in

Zuid

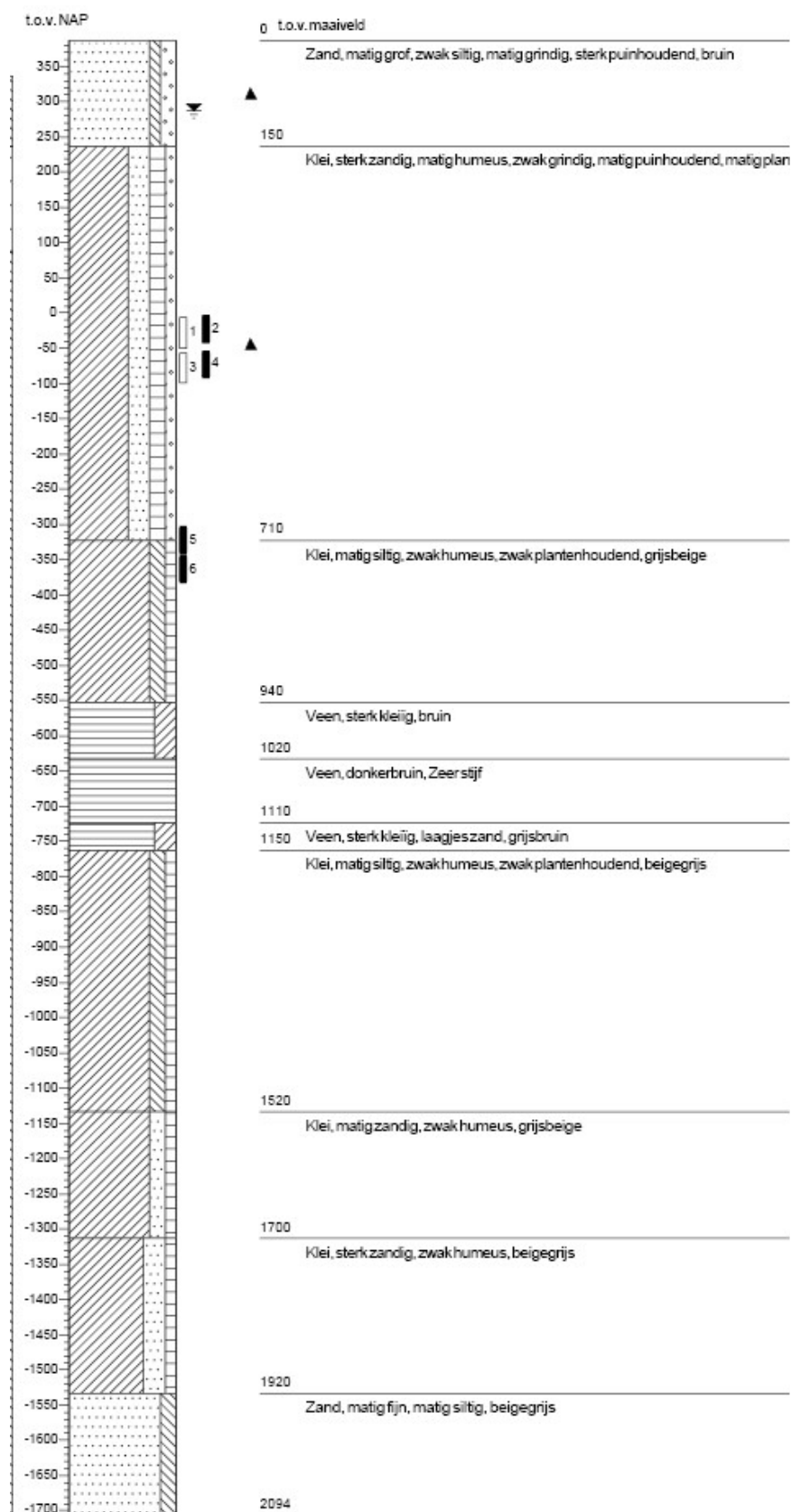
Boring: BH-5

Datum
GWS (in cm-mv)
Maaiveldhoogte in m

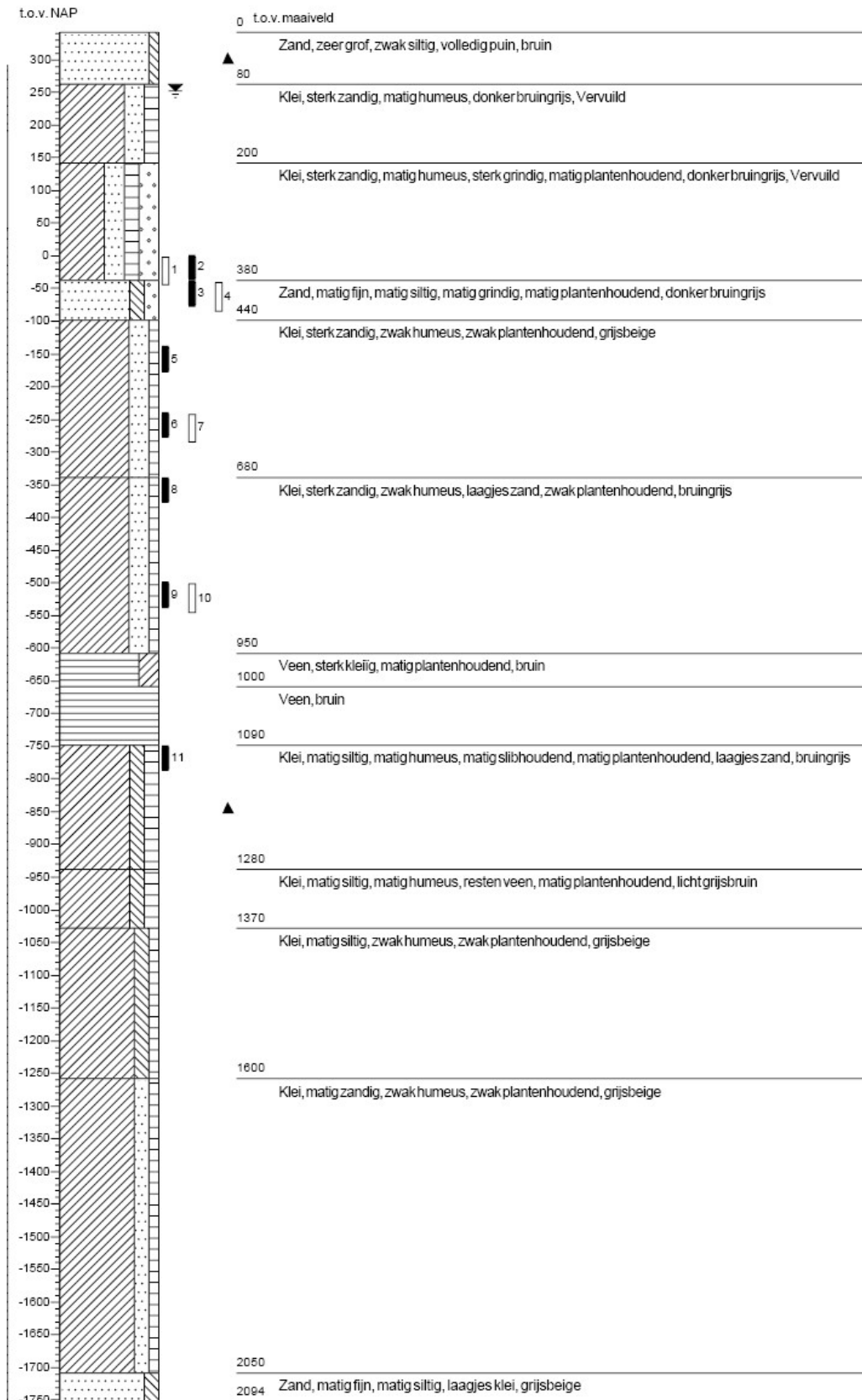
Boring: BH-1

Datum : 11-5-2021
 GWS (in cm-mv) : 100
 Maaiveldhoogte in m t.o.v. NAP : 3,87

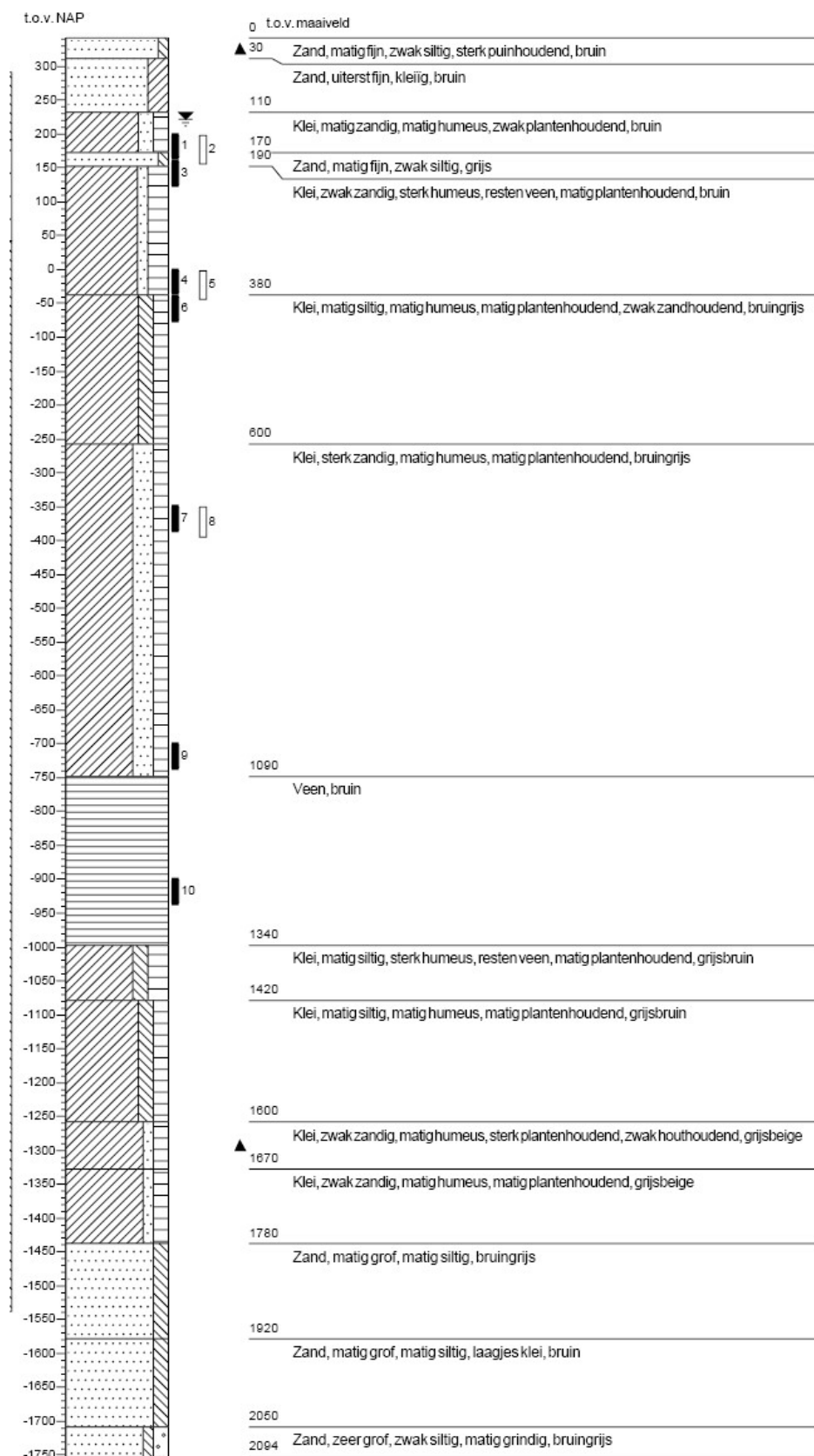
Boring: BH-2

Datum : 7-5-2021
 GWS (in cm-mv) : 90
 Maaiveldhoogte in m t.o.v. NAP : 3,42

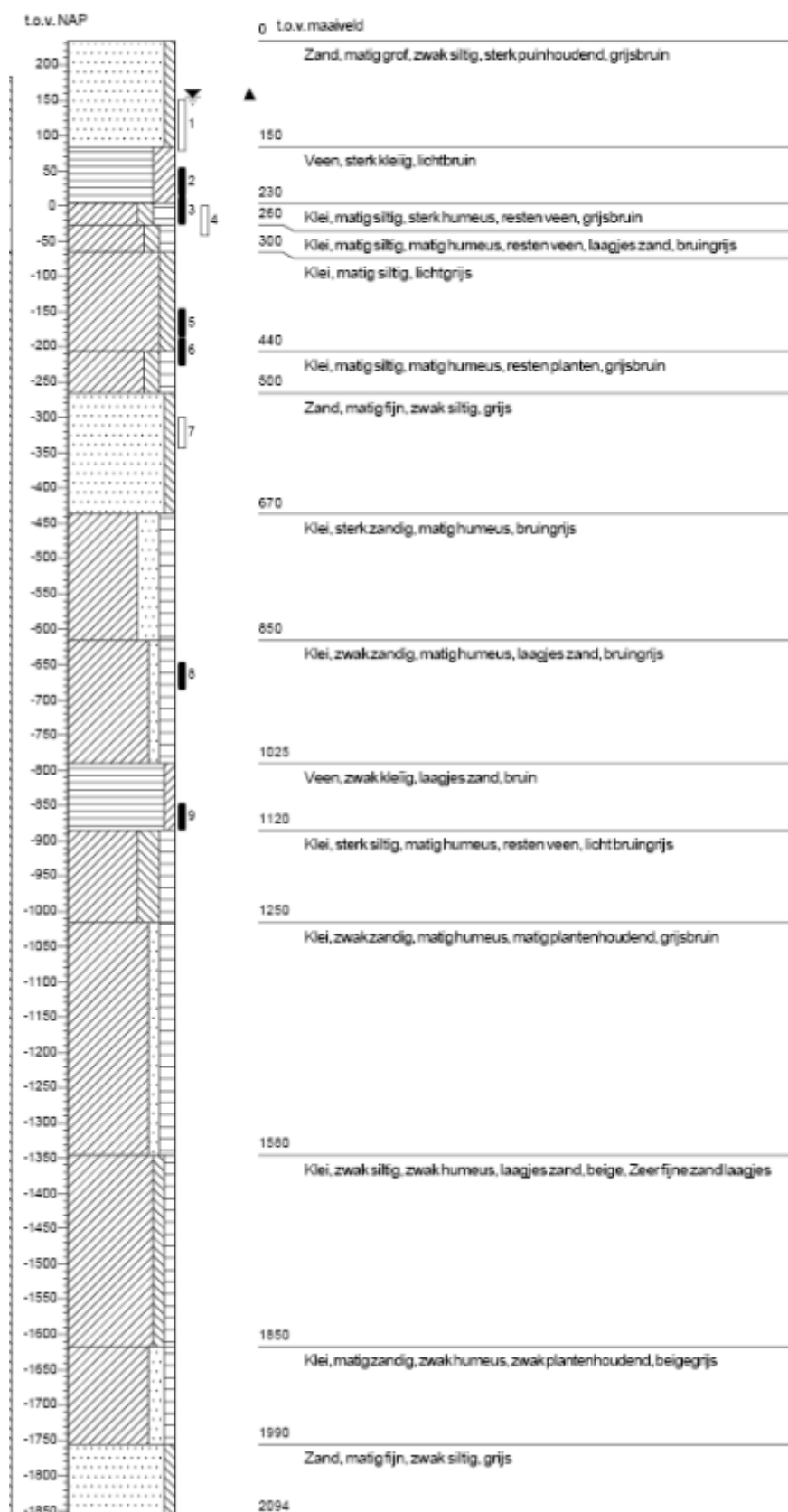
Boring: BH-4

Datum : 6-5-2021
 GWS (in cm-mv) : 120
 Maaiveldhoogte in m t.o.v. NAP : 3,42

Boring: BH-8

Datum : 3-6-2021
 GWS (in cm-mv) : 80
 Maaiveldhoogte in m t.o.v. NAP : 2.34

Boring: BH-5

Datum : 6-5-2021
 GWS (in cm-mv) : 120
 Maaiveldhoogte in m t.o.v. NAP : 3,6

